

Saugos diržai

Žmogus, kuris segi saugos diržus, eismo įvykio metu sulaikomas savo vietoje ir lėtėja kartu su automobiliu. Tokiu atveju kūną veikiančios jėgos pasiskirsto per ilgesnį laiko tarpą ir ilgesnį atstumą, negu neužsisėgus diržo. Saugos diržai taip pat trukdo tiesioginiam vairuotojo smūgiui į vairą, priekinį stiklą, prietaisų panelę, tokių būdu vairuotojui ar keleiviu pavyksta išvengti sunkių traumų.

Kūno judėjimo energija yra proporcinga kūno masei ir automobilio greičiui įvykio metu. Jeigu važiavimo greitis nedidelis, tai automobilio saugos diržai ir kūnas sugeria visą judėjimo energiją be traumų.

Naujuose automobiliuose saugos diržai privalo būti ir priekinėse ir galinėse sėdynėse. Saugos diržus su trijų taškų fiksavimo sistema galima naudoti visose sėdimose vietose. Saugos diržas esantis klubų aukštyje gali būti naudojamas tik vidurinėje sėdėjimo vietoje ir tose vietose, kur negalimi trijų taškų fiksavimo sistemos saugos diržai.

Mokslinių tyrimų metu buvo nustatytas saugos diržų vaidmuo ir jų rėliškė mažinant žuvusių ir sužeistųjų skaičių. Automobilyje esančio eismo dalyvio, neprisėgusio saugos diržo rizika žūti yra apie 3,5 karto didesnė negu prisėgusio. Vertinant traumatizmo lygį pagal žmonių sėdėjimo vietas automobilyje ir saugos diržų naudojimą, matosi, kad nepriklausomai nuo sėdėjimo vietos daugiausia žūsta ir susižeidžia tie žmonės, kurie nesinaudoja saugos diržais, ir tik nedaugelis, prisėgusių saugos diržais, patyrė sunkias traumas sėdėdami priekinėse automobilio sėdynėse.

Daugelis užsienio šalių tyrimų rodo žuvusiųjų ir sužeistųjų skaičiaus sumažėjimą naudojant saugos diržus: žuvusiųjų skaičius sumažėja 40-50 proc nukentėjusiųjų sumažėja 8-70 (vidutiniškai 45-55) proc.

Keleiviai galinėse sėdynėse

Užsienio šalių specialistų skaičiavimai rodo, kad eismo įvykio metu sėdint galinėje automobilio sėdynėje rizika žūti yra 26 proc. mažiau negu sėdint priekinėje. Pati mažiausia rizika žūti yra sėdint galinės sėdynės vidurinėje vietoje.

Švedų mokslininkų tyrimuose paskaičiuota, kad saugos diržų naudojimas galinėse sėdynėse sumažina traumatizmą 28 proc. suaugusiųjų žmonių tarpe. Reikia pažymėti, kad šie tyrimai buvo atliekami tik Volvo 140, Volvo 240 serijos automobiliuose. Įvertinant ankstesnius tyrimus su tyrinėtoju pagalba vertinant skandinaviško tyrimų metu nustatė, kad saugos diržų įtakos rodiklis saugant gyvybę važiuojant galinėje sėdynėje sudaro 40 proc.

Vaikai iki 5 metų amžiaus važiuodami automobilyje privalo sėdėti specialioje vaikiškoje automobilinėje kėdutėje su saugos diržais. Vaikams vyresniems kaip 3 metai būtina naudoti kitas priekinio sistemos kartu naudojant įprastus saugos diržus.

Rizika žūti arba patirti ypatingai sunkias traumas išmetimo iš salono metu padidėja koeficientu 10. Tikimybė žūti neprisėgus saugos diržų iškrentant iš automobilio salono yra apie 25 kartus didesnė nei tiems kurie juos segi.

Kas įvyksta?

Štai kaip rutuliojasi įvykiai dešimt tūkstantųjų sekundės dalių tikslumu, kai 80 kilometrų per valandą greičiu važiuojantis automobilis įsirežia į nejudančią kliūtį

- po 0,026 sekundės patyrus smūgį. Sulenkiamas buferis. Jėga, 30 kartų viršijanti automobilio svorį, sustabdo mašiną. Vairuotojas, jei yra neprisėgęs saugos diržo, tebejudą automobilio salone tuo pačiu 80 km/h greičiu.
- po 0,039 sekundės. Vairuotojas sykiu su sėdyne pajuda į priekį 15 centimetrų. - po 0,044 sekundės. Vairuotojas krūtinės ląsta laužo vairą.
- po 0,050 sekundės. Greitis staiga krenta, automobilį ir vairuotoją veikia jėga, 80 kartų

viršijanti jų svorį.

- po 0,068 sekundės. Vairuotojas 9 tonų stiprumo jėga trenkiasi į prietaisų skydelį.
- po 0,092 sekundės. Vairuotojas ir šalia sėdintis keleivis tuo pat metu galvomis trenkiasi į priekinį automobilio stiklą ir patiria mirtinas traumas.
- po 0,100 sekundės. Pakibęs ant vairo vairuotojas atmetamas atgal ant sėdynės. **Jis jau miręs.**
- po 0,110 sekundės. Automobilis rieda atgal.
- po 0,113 sekundės. Viskas baigta, geležies ir plastmasės gabalai krenta ant žemės, susidūrimo vietą apgaubia dulkių debesys.

Taigi verta prisiegti saugos diržu.

KELŲ EISMO TAISYKLĖS (Žin., 2003, Nr. 7-263; 2008, Nr. 88-3530) p r i m e n a:

XXVI. SAUGOS DIRŽŲ NAUDOJIMAS

202. Važiuojant transporto priemone su įrengtais saugos diržais, būtina juos užsisiegti. Jeigu autobuse įrengti saugos diržai, priešais kiekvieną sėdynę, ant sėdynės arba šalia jos matomoje vietoje gali būti pavaizduotas informacinis ženklas „Užsiek saugos diržą“. Nesant šio informacinio ženklo, autobuso vairuotojas, prieš pradėdamas važiuoti, privalo žodžiu informuoti keleivius apie reikalavimą naudotis saugos diržais.

203. Gyvenvietėse leidžiama neužsisiegti saugos diržų važiuojant atbulomis arba stovėjimo aikštelėse.

204. Jaunesnius kaip 12 metų ir žemesnius kaip 150 cm vaikus leidžiama vežti ant priekinės lengvojo automobilio, autobuso sėdynės ar krovinio automobilio kabinoje tik specialiose jų ūgiui ir svoriui pritaikytose atitinkamos grupės sėdynėse:

204.1. 0 grupė skirta vaikams, kurie sveria mažiau kaip 10 kg;

204.2.0+ grupė skirta vaikams, kurie sveria mažiau kaip 13 kg;

204.3. I grupė skirta vaikams, kurie sveria nuo 9 iki 18 kg;

204.4. II grupė skirta vaikams, kurie sveria nuo 15 iki 25 kg;

204.5. III grupė skirta vaikams, kurie sveria nuo 22 iki 36 kg.

205. Draudžiama ant priekinės motorinės transporto priemonės sėdynės vežti vaiką specialioje jo ūgiui ir svoriui pritaikytoje sėdynėje, kurios atlošas atsuktas į priekinį motorinės transporto priemonės stiklą, jeigu priekinė sėdynė apsaugota saugos pagalve. Ši nuostata netaikoma, jeigu priekinės saugos pagalvės veikimo mechanizmas išjungtas.

206. Vežamus ant galinės automobilio sėdynės 3 metų ir vyresnius vaikus leidžiama prisiegti saugos diržu, skirtu suaugusiems, arba naudoti kitas prisegimo sistemas.

207. Jaunesnius kaip 3 metų vaikus leidžiama vežti ant galinės automobilio sėdynės tik specialiose jų ūgiui ir svoriui pritaikytose sėdynėse.

208. Asmenims, kuriems kompetentingos institucijos dėl rimtų medicininių priežasčių išdavė specialus pažymėjimus, leidžiama neužsisiegti saugos diržų. Šiuose pažymėjimuose turi būti nurodytas jų galiojimo laikas.

© Visos teisės saugomos dr. Vigilijus Sadauskas